

Jouw financiële stip op de horizon

Financiële psychologie in de praktijk: over geld en betekenisvol
leven

Jouw financiële stip op de horizon

Financiële psychologie in de praktijk: over geld en betekenisvol
leven

Erna Knipscheer

Colofon

Eerste druk, juni 2026

Copyright © 2026 Erna Knipscheer

Tekst: Erna Knipscheer

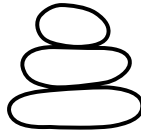
Financieel Vitaal Opleidingen

Uitgegeven via Brave New Books

Alle rechten voorbehouden

ISBN: 9789465467801

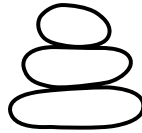
Inhoudsopgave

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	13
2	Historisch en wetenschappelijk.....	19
3	Filosofisch en psychologisch.....	51
4	Spirituele benadering.....	111
5	Cultureel en maatschappelijk.....	147
6	Betekenisvol omgaan met geld.....	167
7	Terugblik op wat je hebt ontdekt.....	197
8	Bonus: toolkit betekenisvol adviseren.....	203
9	Nawoord.....	219

1. Inleiding

1 Inleiding

In dit boek verken je de betekenis die mensen geven aan het leven en wat dit te maken heeft met hun omgang met geld. We bekijken dit vanuit wetenschappelijke, spirituele, maatschappelijke en culturele perspectieven. Je ontdekt hoe deze invalshoeken doorwerken in de manier waarop mensen waarde en betekenis toekennen aan het geld en financiële keuzes maken.

Na het lezen van dit boek:

1. kun je verschillende wetenschappelijke, culturele, maatschappelijke en spirituele benaderingen herkennen die mensen helpen betekenis te geven aan het leven en die invloed hebben op hun omgang met geld, financiële doelen en beslissingen.
2. begrijp je hoe deze benaderingen doorwerken in persoonlijke waarden, overtuigingen en doelstellingen binnen integrale financiële planning, advisering, coaching en hulpverlening.

3. kun je reflecteren op de manier waarop opvattingen over de betekenis van het leven invloed hebben op de beleving van waarde en geld, zowel in je eigen leven als in je rol als financieel professional.
4. kun je deze inzichten toepassen in integrale financiële planning, advisering, coaching en hulpverlening zodat je beter aansluit bij wat voor jouw klanten werkelijk van betekenis is.

1.1 Betekenis vol leven en omgaan met geld

In dit boek verkennen we samen de betekenis van het leven vanuit verschillende invalshoeken. Die zoektocht houdt mensen al eeuwenlang bezig en raakt aan grote vragen over wie we zijn, wat ons drijft en wat een leven werkelijk de moeite waard maakt. Filosofen, theologen en wetenschappers hebben daar ieder op hun eigen manier woorden aan gegeven. Die perspectieven helpen om beter te begrijpen hoe mensen richting geven aan hun bestaan en welke rol geld daarin speelt.

Ieder mens geeft op een eigen en unieke manier invulling aan het leven. Wat voor iemand betekenisvol is hoeft dat voor iemand anders niet te zijn. Voor de een ligt zingeving in werk, gezin of maatschappelijke

bijdrage. Voor de ander vooral in vrijheid, creativiteit, spiritualiteit of persoonlijke ontwikkeling. Juist die verscheidenheid maakt het belangrijk om niet alleen stil te staan bij de vraag wat leven betekenis geeft maar ook bij de manier waarop het geld daarin meebeweegt.

Geld speelt in vrijwel ieder mensenleven een belangrijke rol. In de ideale situatie is geld een hulpmiddel dat mensen ondersteunt bij het realiseren van wat zij werkelijk belangrijk vinden. Dan is de mens baas over het geld en niet andersom. Geld kan dan ruimte geven, rust brengen en mogelijkheden scheppen om keuzes te maken die passen bij iemands waarden, verlangens en doelen.

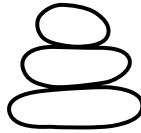
Wanneer geld echter het denken en handelen gaat beheersen dan dreigt het omgekeerde te gebeuren. Het leven is dan niet langer richtinggevend voor iemands omgang met geld maar het geld domineert grotendeels hoe iemand leeft. Juist daarom is bewustzijn van de eigen levensbetekenis zo belangrijk. Net als openstaan voor de levensbetekenissen van anderen. Wie zicht krijgt op wat er echt toe doet kan bewuster omgaan met geld en financiële keuzes. In dat opzicht raakt dit hoofdstuk aan een kern van financiële psychologie: de wisselwerking tussen wat mensen van binnenuit beweegt en hoe zij van daaruit vormgeven aan hun leven en hun geld.

In dit boek bouwen we deze verkenning stap voor stap verder uit. Eerst kijken we hoe mensen vanuit historisch en wetenschappelijk perspectief betekenis aan hun leven geven. Daarna volgen verschillende filosofische en psychologische benaderingen die helpen om menselijk denken, voelen en handelen beter te begrijpen en die waardevolle inzichten bieden voor de financiële dienstverlening aan klanten.

Na dit meer objectieve deel richten we ons op spirituele benaderingen. Die passen niet vanzelfsprekend bij iedere financieel professional en ook niet bij iedere klant. Juist daarom is het belangrijk om je te realiseren dat je hiermee alleen iets doet wanneer het past bij jou als professional en bij de belevingswereld van de klant.

Vervolgens verbreden we het perspectief naar culturele en maatschappelijke omstandigheden. Ook de sociale omgeving en de context waarin mensen leven zijn van grote invloed op hun zingeving en op de manier waarop zij hun geld willen besteden. Niet iedereen beweegt zich op hetzelfde niveau van bewustzijn en ieder mens zoekt, bewust of onbewust, op een eigen manier naar betekenis. In de financiële psychologie komen al deze werelden uiteindelijk samen. Daar worden zij vertaald naar praktische handvatten voor financieel professionals die hun klanten willen begeleiden naar duurzame financiële vitaliteit.

2. Historisch en wetenschappelijk

2 Historisch en wetenschappelijk

2.1 Inleiding

Wat denk jij?

Wat zal de toekomst vanuit historisch en wetenschappelijk perspectief gezien brengen voor geld en de menselijke zoektocht naar betekenis?

Geld als aanjager of spelbreker

De zoektocht naar betekenis is een onderwerp dat sinds mensenheugenis centraal staat in verschillende benaderingen. In de huidige tijd en in onze westerse samenleving waarin geld een centrale rol speelt, zijn geld en betekenisgeving naadloos met elkaar verbonden.

De zoektocht naar betekenis blijft een persoonlijke reis, diep geworteld in de menselijke ervaring. Het is een zoektocht die ons kan leiden naar het vervullen van ons potentieel en het vinden van voldoening in het leven.

Terwijl we navigeren door de complexiteit van het moderne geldstelsel en de gevolgen ervan voor onze samenleving, blijft de intrinsieke motivatie om betekenis te vinden een krachtige drijfveer die mensen richting geeft en inspireert om verder te kijken dan uitsluitend materiële rijkdom. Het geld zal daarbij telkens een aanjager of spelbreker blijken te zijn. Geld maakt het realiseren van betekenisvolle doelen mogelijk maar kan er net zo goed voor zorgen dat dit niet lukt.

2.2 Historische perspectieven

Eeuwenlange zoektocht naar betekenis

Dit hoofdstuk gaat over de oeroude menselijke zoektocht naar betekenis en hoe dit continu proces door de loop van de tijd evolueert met culturele en technologische ontwikkelingen. Door de eeuwen heen hebben filosofen, theologen en wetenschappers verschillende theorieën ontwikkeld die proberen te verklaren wat het doel en de betekenis van ons leven is.

Elementen zoals ethiek, religie, wetenschap en persoonlijke ervaringen zijn van invloed op hoe mensen de betekenis van hun leven interpreteren. Deze aspecten worden vaak onderzocht binnen de context van grotere historische bewegingen en ideologieën die op hun beurt weer worden beïnvloed door economische, politieke en sociale veranderingen.

Perspectieven en betekenissen

Door het schetsen van een sterk vereenvoudigde tijdslijn heb ik een aantal historische perspectieven en de diverse betekenissen die mensen door de eeuwen heen aan het leven gaven globaal op een rij gezet.

Deze tijdslijn biedt inzicht in de complexiteit van menselijke ervaringen en hoe deze ervaringen de huidige wereld hebben gevormd. Het laat ook zien hoe de betekenis die mensen aan het bestaan geven in de loop van de tijd is veranderd.

We starten de ontdekkingsreis door het verleden in de Oudheid om via een aantal tussenstations te arriveren in onze huidige moderne tijd.

2.2.1 De oudheid

Arete en eudaimonia

Reeds in de oudheid gaven veel culturen betekenis aan het leven door middel van mythen en legenden die natuurverschijnselen en menselijke ervaringen verklaarden.

De oude Grieken, die leefden tussen de 8e en 4e eeuw v.Chr. beschouwden het leven als een voortdurende zoektocht naar *arete en eudaimonia*, ofwel naar excellentie en geluk. Deze concepten waren in die tijd fundamenteel voor hun begrip van een zinvol leven.

Arete verwijst naar de hoogste kwaliteit in elk aspect van het leven. Eudaimonia betekent een staat van gelukkig zijn die voortkomt uit het leven volgens deugd en excellentie.

De invloed van de oude Grieken op onze moderne maatschappij is aanzienlijk. Hun zoektocht naar arete en eudaimonia heeft de basis gelegd voor veel hedendaagse concepten van ethiek, politiek en persoonlijke ontwikkeling.

Voor jou als financieel professional is dit meer dan een historische terugblik. Het laat zien dat het streven naar een betekenisvol leven niet nieuw of modieus is maar een wezenlijk onderdeel van het mens-zijn.

Juist daarom helpt deze kennis je om klanten niet alleen te benaderen vanuit objecten cijfers, fiscaliteit en producten maar ook vanuit de diepere vragen die onder hun financiële keuzes kunnen liggen.

Wie begrijpt dat geld vaak verbonden is met persoonlijke verlangens en ideeën over een goed leven kan met meer diepgang, nuance en mensgerichtheid begeleiden.

2.2.2 De Verlichting (17e en 18e eeuw)

Verstandig nadenken, vrijheid, gelijkheid en broederschap

Tijdens de Verlichting begon men het bestaan meer te zien door een wetenschappelijke lens. Verstandig nadenken en wetenschappelijk bewijs stond in deze periode centraal.

Het was een tijdperk waarin ideeën over vrijheid, gelijkheid en broederschap belangrijk waren. Mensen begonnen te pleiten voor het gebruik van de rede en wetenschappelijke methoden.

De Verlichting speelde een cruciale rol in het stimuleren van wetenschappelijke ontdekkingen en het bevorderen van politieke en sociale hervormingen.

2.2.3 Romantisme (eind 18e en 19e eeuw)

Emoties, individualiteit en natuurlijke schoonheid

Het Romantisme was een artistieke, literaire en intellectuele stroming die ontstond aan het einde van de 18e eeuw. Het was een reactie op de Industriële Revolutie en de strenge regels van het Classicisme en de Verlichting.

Romantici benadrukten het belang van emoties, individualiteit en natuurlijke schoonheid als tegenwicht voor de rationele wereld. Ze